

LEON SMYCZEK

KSIĄDZ PROFESOR JANUSZ MARIAŃSKI – MISTRZ MŁODEGO POKOLENIA SOCJOLOGÓW¹

W słowie *mistrz* kryje się bardzo bogata treść. Mistrz to człowiek uznany przez mniejsze czy większe środowisko za wzór, osoba godna naśladowania, najlepsza w jakiejś dziedzinie, autorytet. Mistrza cenimy, podziwiamy, chcemy być do niego podobni. Chętnie przebywamy blisko osoby, w której widzimy swego mistrza; tym bardziej, gdy nie tylko imponuje nam wiedzą, inteligencją, innowacyjnością, ale zadziwia zaletami osobowości i życzliwym, przyjaznym stosunkiem do ludzi.

Wokół mistrza gromadzą się uczniowie, którzy słuchają go, uczą się od niego, korzystają z jego dorobku, a czasem kontynuują jego dzieło. Idą dalej drogą, którą im wskazał. Dobry mistrz dba o rozwój swoich uczniów – zarówno intelektualny, jak i osobowościowy. Czuje się odpowiedzialny za ich karierę naukową w najlepszym znaczeniu tego słowa. Często postępuje jak ojciec. Gdy trzeba wskaże właściwą drogę, ostrzeże, jeśli komuś grozi niebezpieczeństwo. Zawsze znajdzie czas, by merytorycznie przedyskutować jakiś nurtujący aktualnie problem, a czasem zrobić dygresję i zapytać o zdrowie czy sprawę osobiste.

Ksiądz Profesor Janusz Mariański, mistrz młodego pokolenia socjologów, przymiotami, o których tu była mowa, odznaczał się od wczesnej młodości. Dostrzegł je w swoim uczniu Januszu, kilkunastoletnim wówczas chłopcu, kierownik Szkoły Podstawowej w Łukoniu. W opinii o nim napisał, że nie tylko przodował w nauce i angażował się społecznie, ale także dzielił się wiedzą i owocami swojej pracy z rówieśnikami². Już wtedy stawał się wzorem

¹ Tekst wygłoszony na benefisie Janusza Mariańskiego zorganizowanym na Ogólnopolskim Zjeździe Socjologicznym w Krakowie 10 IX 2010 r.

² Opinia kierownika Szkoły Podstawowej w Łukoniu z dnia 30 VI 1954 r. (informacje uzyskane od ks. prof. J. Mariańskiego).

do naśladowania. Realizował w swoim życiu to, o czym głęboko był przekonany Seneka: „Posiadanie jakiegokolwiek dobra nie daje radości, jeżeli nie dzielimy go z drugim człowiekiem”³.

Na poszczególnych etapach swojej biografii naukowej Ksiądz Profesor pokazywał, czym jest umiłowanie nauki, poznawanie prawdy i rzetelne przekazywanie jej innym. Stale uczymy się od Niego, jak odkrywać światło prawdy i jak o niej pisać. Uzyskując poszczególne stopnie i tytuły naukowe, wytyczał nowe kierunki i obszary badawcze w dziedzinie socjologii. Kształcił i wychowując nowe generacje studentów, zaszczepiał w nich szacunek do nauki i prawdy oraz rozbudzał pasję badawczą.



Il. 1. Uroczyste „Sto lat” z okazji 70. rocznicy urodzin, obchody krakowskie.
Jubilat trzeci z lewej

„Wielu mówi dziś do młodych – zauważył kiedyś Jan XXIII – ale niewielu, jak się wydaje, rozmawia z nimi”⁴. Znaczna część dorobku naukowego Księdza Profesora poświęcona jest ludziom młodym. Diagnoza świadomości aksjo-

³ S. GIANDUZZO, *Aforyzmy. Płomyki mądrości. Myśli, maksymy, przysłowia, refleksje*, Warszawa 2002, s. 9.

⁴ G. RAVASI, *Moja księga przemyśleń. Prowokując refleksje na każdy dzień roku*, Kraków 2007, s. 71.

logicznej i moralnej młodego pokolenia czasu zmiany systemowej w Polsce po 1989 r. dokonana przez Niego ukazuje zarówno wartości, które zyskały na znaczeniu w przekonaniu młodzieży, jak i te, które straciły swoją dotychczasową pozycję w systemie wartości uznawanych i podzielanych. Jego publikacje, m.in. *Młodzież między tradycją i ponowoczesnością. Wartości moralne w świadomości maturzystów* (Lublin 1995), *Religia i Kościół między tradycją i ponowoczesnością. Studium socjologiczne* (Kraków 1997) czy *Emigracja z Kościoła. Religijność młodzieży polskiej w warunkach zmian społecznych* (Lublin 2008), są głębokim źródłem wiedzy o młodzieży. Można się z nich dowiedzieć, jakie jest nastawienie współczesnych młodych Polaków do religii, małżeństwa i rodziny. Wiedza ta okazuje się bardzo pomocna zarówno dla tych, którzy na co dzień zajmują się wychowaniem młodzieży, jak i dla tych, którzy włączają się w proces przekazu wartości religijnych.

W swej pracy dydaktycznej i wychowawczej Ksiądz Profesor nie tylko pisze i mówi o młodych i do młodych. Potrafi także skupić ich wokół siebie i ukierunkować naukowo. Prowadził – i prowadzi nadal – zajęcia dydaktyczne m.in. w takich ośrodkach naukowych, jak: Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku, Papieski Fakultet Teologiczny we Wrocławiu, Wydział Teologii KUL – Gdański Instytut Teologiczny, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie, Wydział Nauk Społecznych KUL – Filia w Stalowej Woli. Głównym miejscem Jego pracy naukowej był Instytut Socjologii na Wydziale Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Wśród publikacji Księdza Profesora Mariańskiego znalazły się także skrypty dla studentów, ułatwiające proces kształceniowo-dydaktyczny. Prowadzone przez Niego zajęcia dydaktyczne, zwłaszcza seminaria, dawały i dają słuchaczom możliwość włączenia się w odkrywanie nowych problemów badawczych i realizowanie tematów prac na różnych poziomach kształcenia. Badania naukowe Księdza Profesora, a także jego uczniów, zakresowo mieszczą się przede wszystkim w ramach socjologii religii, socjologii moralności, katolickiej nauki społecznej i pedagogiki religii⁵. Kilku Jego uczniów-seminarzystów zostało samodzielnymi pracownikami naukowymi. Pod kierunkiem Księdza Profesora Mariańskiego napisano i obroniono wiele prac doktorskich, magisterskich i licencjackich. Wiele prac zostało nagrodzonych przez władze KUL i na konkursach organizowanych przez inne ośrodki akademickie. W prowadzonych przez Księdza Profesora seminariach doktoranckich z socjologii religii i socjologii moralności uczestniczyło wiele osób z kraju i z zagranicy.

⁵ L. SMYCZEK, *Mariański Janusz*, w: C. ROGOWSKI, *Leksykon pedagogiki religii. Podstawy – koncepcje – perspektywy*, Warszawa 2007, s. 393.

Bardzo liczne było i jest co roku grono magistrantów, którzy pod Jego kierunkiem przygotowują i finalizują swoje prace magisterskie.

Bogata działalność dydaktyczna i naukowa Księdza Mariańskiego spotkały się wielokrotnie z najwyższym uznaniem władz państwowych. Otrzymał m.in. podziękowanie od Ministra Edukacji Narodowej za współdziałanie w rozwiązywaniu istotnych problemów szkolnictwa wyższego (1995), nagrodę Rektora KUL za służbę nauce polskiej i pracę społeczną (1996), Nagrodę Prezesa Rady Ministrów za wybitne osiągnięcia naukowe (1997), Medal Komisji Edukacji Narodowej za zasługi dla oświaty i wychowania (2002), nagrodę Rektora KUL indywidualną I stopnia za pracę naukowo-dydaktyczną (2006) oraz nagrodę Ministra Zdrowia za pracę pt. *Wartości życiowe młodzieży szkół pielęgniarskich* (wspólnie z prof. dr hab. Ireną Wrońską)⁶.



Il. 2. Wręczenie ks. prof. Januszowi Mariańskiemu prezentu na uroczystościach krakowskich – portretu Jubilata

Ogromny wkład Księdza Profesora w kształcenie i wychowanie młodego pokolenia badaczy katolicyzmu w Polsce w aspekcie socjologicznym został dostrzeżony i uhonorowany także przez władze kościelne. Zasługi te podkreś-

⁶ Tamże, s. 231-232.

lił biskup płocki Zygmunt Kamiński, przyznając Mu 2 V 1998 r. tytuł kanonika honorowego Kapituły Katedralnej Płockiej⁷.

Jeśli chcemy wiedzieć, jak poszukiwać prawdy, jak ją odkrywać i jak o niej pisać, czym jest służba nauce i na czym polega rzetelność naukowa, wystarczy zapoznać się z dorobkiem Profesora Mariańskiego. To, co napisał, fascynuje i budzi uznanie; z wielką uwagą czekamy na prace, które powstają. Jego podejście do młodych adeptów socjologii przynosi przebogate owoce na niwie naukowej. Jego praca i relacje z młodzieżą studencką można by zamknąć w słowach Augusta Comte'a: „Życ dla innych to nie tylko prawo obowiązku, lecz również prawo szczęścia”⁸.

Zdobywanie pod kierunkiem Księdza Profesora wiedzy, doskonalenie swojego warsztatu naukowego, przynależność do Jego szkoły to dla nas, Jego uczniów, wielki zaszczyt i zobowiązanie, które realizujemy na co dzień jak najbardziej rzetelnie i z wdzięcznością.

⁷ Uzasadnienie bpa Z. Kamińskiego nominacji ks. Mariańskiego do tytułu kanonika honorowego Kapituły Katedralnej Płockiej (informacje uzyskane od ks. J. Mariańskiego).

⁸ S. GIANDUZZO, *Aforyzmy*, s. 9.